

بایدها و نبایدهای جلسه اول کلاس درس

مقدمه

اولین روز کلاس درس، فرصت مهمی برای استادان و دانشجویان است تا بتوانند شروع خوبی را برای ترم جدید رقم بزنند. نباید دانشجو احساس کند جلسه اول کلاس اهمیت ندارد. تحقیقات نشان می‌دهند که نخستین روز کلاس هم برای استاد و هم برای دانشجو هیجان‌انگیز و در عین حال دلهره‌آور است. در اولین روز کلاس، تمایل واقعی استاد و دانشجو داشتن ارتباط متقابل با یکدیگر است، اما هیچ یک از آنها از خواست دیگری آگاه نیست. برخی از استادان سعی می‌کنند تنها با ارائه یک برنامه درسی، تعیین تکالیف و نادیده گرفتن خود دانشجویان، از «اضطراب روز اول» اجتناب کنند. این امر تنها اضطراب را به تعویق می‌اندازد و این تفکر را در ذهن دانشجو به وجود می‌آورد که آنان در کلاس چندان اهمیتی ندارند. موارد ذیل می‌تواند در کنترل اضطراب اولین روز کلاس درس مؤثر باشد.

الف) علاقه

نشان دادن علاقه به محتویات درسی فوق‌العاده مهم است. این موضوع همواره برای دانشجویان اهمیت دارد که آیا استاد به موضوع درس علاقه‌مند است؟ آیا قادر است به آنها کمک کند تا همانند خودش در این رشته مهارت کسب کنند؟ صحبت درباره خودتان، ابراز هیجان در مورد آنچه که آموزش می‌دهید، بیان مواردی که به شما انگیزه می‌دهد و مواردی که اشتیاق دانشجویان را به موضوع درسی برمی‌انگیزد، برخی از راه‌های نشان دادن این علاقه است. شاید بیان یک تجربه جالب یا ارائه راه‌حل برای یک مشکل مرتبط با موضوع درس نیز مفید باشد. بهتر است در همان جلسه اول یک مطلب مهم از درس را مطرح کنید به گونه‌ای که دانشجو درگیر آن مطلب مهم شود. شما با این کار، تسلط خود به درس را به دانشجویان نشان داده و اطمینان دانشجویان را به خود افزایش می‌دهید.

ب) رابطه دانشجو و استاد

همان طور که می‌دانیم عوامل عاطفی به طور محسوسی روی انگیزه دانشجویان تأثیرگذار هستند. دانشجویان علاقه بالایی دارند که با آنها در قالب یک شخص محترم برخورد شود و وقتی که می‌بینند استاد یک نگرش مثبت هم به درس و هم به خود آنها دارد؛ احساس رضایت بیشتری دارند. بنابراین دلایل خوبی وجود دارد که از همان اول به آنها نشان دهیم که به هر یک از آنها به عنوان یک فرد نیز اهمیت می‌دهیم. موارد زیر می‌تواند در این راستا مؤثر باشد.

- از دانشجویان بخواهید خودشان را یک به یک معرفی کنند و اطلاعاتی راجع به خود، رشته تحصیلی، سؤالاتی که دارند، دلیل انتخاب این درس و کارهایی که در اوقات فراغت انجام می‌دهند را بیان کنند.
- انتظار دانشجویان از درس را جویا شوید.

- در مورد کاربرد درس برای دانشجویان صحبت کنید و بگویید این درس چه کمکی به آینده شغلی و تحصیلی دانشجو می‌کند و در کجای زندگی ممکن است به آن نیاز پیدا کنند. در واقع دانشجویان باید تصویر روشنی از هدف کلاس و زحماتی که شما و خودشان خواهند کشید داشته باشند. برای مثال استاد درس ریاضی به دانشجویان بگوید که چرا باید ریاضیات بخوانند و آنان را قانع کند که یادگیری این درس چقدر برایشان مفید خواهد بود.
  - دانشجویان، بویژه نودانشجویان بسیار علاقه‌مند هستند که راجع به شما و علایق شما بیشتر بدانند. یادگیری در کلاس، نشأت گرفته از روابط متقابل افراد است و آنچه دانشجویان درباره شما می‌فهمند به آن‌ها کمک می‌کند تا این روابط متقابل را حفظ کنند. بعضی مواقع دانشجو به این موضوع فکر نمی‌کند که استاد یک انسان عادی مانند اوست، بنابراین عکس‌العمل او در برخورد با چنین فردی غیرقابل پیش‌بینی است. گفتن چیزی در مورد خودتان منجر به شروع یک رابطه سازنده می‌شود.
  - با معرفی الگوریتم موفقیت سر کلاس درس به دانشجویان، به آن‌ها بیاموزید چه کار کنند که در این کلاس موفق باشند. همچنین توضیح دادن نحوه کمک کردن به دانشجویان، یکی از روش‌های افزایش انگیزه در آنان است.
  - در اختیار گذاشتن تجربیاتتان در مورد درس، چگونگی مطالعه و زمان خواندن آن فوق‌العاده مفید خواهد بود. به آن‌ها بگویید به عنوان یک استاد چه انتظاری از آن‌ها دارید. عقیده‌تان را درباره آموزش و یادگیری بیان کنید و بگویید بعد از اتمام درس، چه انتظاری از آن‌ها دارید.
  - مطمئن شوید که اسمتان را بر روی تخته نوشته‌اید. این کار باعث خواهد شد تا آن‌ها اسمتان را درست تلفظ کرده و طرز نوشتن آن را یاد بگیرند. تأسف‌آور است که برخی از دانشجویان نام دقیق استادشان را نمی‌دانند.
  - به دانشجویان زمان مناسب پرسیدن سؤال در کلاس و در خارج از کلاس را اعلام کنید و بعد از کلاس زمان‌هایی را برای پاسخ‌گویی سؤالات آنان اختصاص دهید.
- توجه:** روی نقاط ضعف‌تان تمرکز نکنید. این امر فقط عدم اطمینان را برای برخی از دانشجویان تقویت می‌کند و در نتیجه، آن‌ها کاستی‌های خودشان را به ناتوانی شما ربط خواهند داد.

پ) برخی نکات کلیدی

- موارد ذیل می‌تواند در برگزاری هرچه بهتر اولین جلسه کلاس مؤثر باشد.
- در کلاس درس به خصوص جلسه اول پر انرژی حاضر شوید.
- از دامنه لغات وسیعی برای صحبت کردن در کلاس استفاده کنید.
- حتماً طرح درس (شامل سرفصل‌های درس، زمان‌های مراجعه دانشجویان، زمان کوئیزها و امتحان‌های میان‌ترم و پایان‌ترم، ارزشیابی دانشجویان و منابع درس) را در جلسه اول درس ارائه کنید.

- از معرفی محتوای سنگین و جزئیات بیش از حد طرح درس که ممکن است باعث نگرانی و ترس دانشجویان در جلسه اول کلاس شود خودداری کنید.
- سعی کنید بهترین و آراسته‌ترین پوشش و ظاهر را در تمام جلسات درس به خصوص در جلسه اول داشته باشید.
- نحوه نمره‌دهی را در همان جلسه اول مشخص کنید اما بیش از اندازه روی نمره و امتحان تأکید نکنید.
- بر لزوم حضور دانشجو در کلاس تأکید نمایید، به طوری که این حس به دانشجویان منتقل شود که اگر در کلاس حضور نیابند دچار مشکل و خسارت می‌شوند. در واقع حتی اگر از نظر شما عدم حضور دانشجو در کلاس درس مهم نیست، دانشجو نباید از این نظر شما مطلع شود.
- از راه رفتن زیاد و سریع خودداری کنید، زیرا باعث ایجاد استرس می‌شود.
- از نحوه صحبت کردن خیلی رسمی خودداری کنید.
- در جلسه اول قوانین کلاس را به صورت شفاف بیان کنید.
- بر رعایت نظم در کلاس درس تأکید کنید. برای مثال از دانشجویان بخواهید که اگر قرار است در کلاس حاضر شوند باید حتماً قبل از حضور شما به کلاس بیایند و حرمت کلاس باید حفظ شود.
- دانشجویان را به درس خواندن گروهی تشویق کنید.
- به دانشجویان نشان دهید که سلامت جسمی و روحی آنان برای شما اهمیت دارد. برای مثال آنان را تشویق به ورزش و خواب کافی نمایید.

برگرفته از:

- کارگاه «مدیریت کلاس»، دکتر سید ابراهیم میرشاه‌جعفری، خردادماه ۱۳۹۸، دانشگاه صنعتی اصفهان.
- نشریه «سامان»، شماره ۲، تابستان ۱۳۸۷، دانشگاه فردوسی مشهد.

با آرزوی موفقیت

معاونت آموزشی دانشگاه صنعتی اصفهان

مدیریت برنامه‌ریزی و ارتقاء کیفیت آموزشی دانشگاه